

védő erdősáv-rendszer létrehozásában. A Társulat kiváló szakember gárdája a 12 500 ha saját erdőben történő gazdálkodás mellett ellátja a fahasználati munkák kivitelezését, az igazgatási feladatokat a kisebb birtokosok érdekében és szaktanácsadással szolgál az erdőtelepítéseknél. A Társulat korszerű nagyüzemi csemetekerttel rendelkezik, melyet a tanulmányút során be is mutattak.

634.0.285

JÉRŐME RENÉ

Fenyőzöld üzemmel erdeink fafajválasztékának gazdagításáért

Erdeink egyre jobban szegényednek fafájokban. Áll ez a lombosokra is, de főként a fenyőfélékre. Termőhelyi adottságaink kevésbé kedveznek a fenyőknek és az aránytalanul kis elegyet a vad fokozottan károsítja, különösen ha a fafaj egyébként is vonzó a számára. A csekély előfordulás és előnyös tulajdonságok kimondott vadcsemegévé teszik a fenyőket.

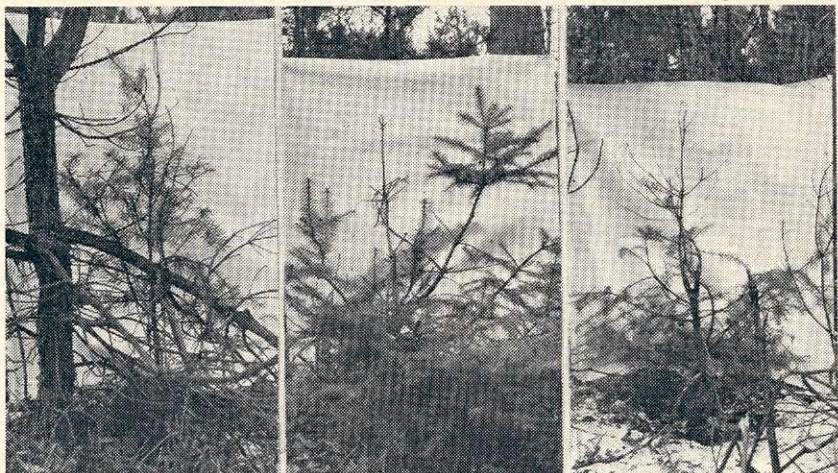
Faállományaink gazdagítására az elmúlt időkben több kezdeményezés született. Mindjárt a negyvenes években kezdődött a gyümölcsös propaganda, majd később a vadgyümölcsökre is ráterelte a figyelmet éppen a vadgazdálkodási érdekek. Az ötvenes években indult ösztönzés egzóta fenyők telepítésére. Erre az akkori körmendi erdészházak környezetét állítottuk példának. Azóta még az erdészházak is eltűnnek az erdőből...

A hatvanas években meglehetősen nagy erőfeszítések történtek a duglászfenyő elterjesztésére. Jó volna egyszer utánanézni — ha egyáltalában lehetne — hol, milyen mértékű erdősítése történt. Ma csak az eredményét tapasztalhatjuk, ez pedig elszomorító. A meglehetősen kevés rendelkezésre álló magról nevelt csemetéket leginkább elszórtan elegyítettük — hamis elképzelésekkel és helytelen takarékossgal — s most bárhol járok, bárhol érdeklődöm, mindenütt csak a pusztulással találkozom. Legutóbb egyik legajánrozottabb erdőnkben, a budai János-hegy oldalán kerestem meg a tíz éve ültetett duglászokat. Állapotukról beszéljenek az ez alkalommal készült felvételek.

Régi dolog, hogy sokszor az olcsó vásár a legdrágább és nem az a takarékos erdősítés, amit a legkisebb ráfordítással hozunk létre, hanem az, amelyiknek ráfordításai a vele elért hozamhoz képest a legalacsonyabbak. A hozamot pedig a megtermelt árunak az értéke és nem az erdőművelési térítés jelenti.

A megoldásnak egyik lehetséges útját vélem most megtalálni a fenyőzöld — díszítógally — üzemek létesítésében. Az ALLGEMEINE FORSTZEITSCHRIFT 1974-es 47. teljes számát szenteli ennek a kérdésnek. Beszámol arról, hogy az NSZK északi részén és Dániában az ötvenes években kezdett ilyen üzemek kezelése már meglehetősen kialakult, a hatvanas években egyre nagyobb lendületet vett itt az értékes díszítőanyagot adó fenyőfélék telepítése.

A díszítőanyagok nyerése céljából telepített főbb fenyőfajok: *A. procera* (*nobilis*), *A. nordmanniana*, *A. grandis*, *A. pectinata*, *P. omorica* és a duglászok. Általában 200×150 cm-es hálózatba, elegyetlenül, két—három évig iskolázott csemetéket ültetnek. Ennél tágabb, vagy szűkebb hálózat egyaránt kedvezőtlenül hat a gallyak minőségére és mennyiségére. A telepítésnek egyik legfontosabb követelménye a valóban hatásos vadvédelmi kerítés. A védelem határolja be a telepítés kiterjedését is, fél hektárnál nagyobb területet nem telepítenek és az egyes parcellákat lombos védősávokkal választják el egymástól. A fiatal telepítést laza felső árnyalással is védik, legtöbbször rozsvetéssel. Gondosan ápolnak és megfelelő talajvizsgálati eredmények alapján erősen műtrágyáznak. Ez mind a zöldanyag minőségére, színére és mennyiségére igen erős



Tíz éves fenyőerdősítésben a duglász-elegyet évről évre győtri a vad, nem csoda, ha rövidesen eltűnik (budai sétaerdő)

befolyást gyakorol, 30—40%-kal is többet adnak a megfelelően kezelt területek.

A használatot két méter körüli magasság elérésekor kezdik. Ez általában a tizedik évben áll be. A csúcshajtást és a felső három ágörvet megkímélve lenyesnek minden hosszúhajtást. A nagyobb fényélvezet folytán a rövidhajtások két év alatt annyira megerősödnek, hogy szintén nyeshetők. A visszatérés így két év és az értékesebb fajok nyolc alkalommal is nyeshetők. A duglászok hamarabb, már a hatodik évtől nyeshetők, de mindössze négy alkalommal. A hozam az eddigi üzemekben, 3500 törzszel számolva nyesésenként és hektáronként átlag 100 q körüli. Az alacsonyabb ágörveket nyesőollóval, a magasabbakat nyélre szerelt ágfűrészekkel nyesik.

Es nyesik mindaddig, míg az első gyérités ideje el nem érkezik. A zöldüzemnek egyik sarkalatos követelménye ugyanis, hogy a nyesések után értékes fáállomány maradjon vissza, hogy a telepítés egyben értékes fatermesztésre is alkalmas legyen. Ennek egyik legfontosabb követelménye a legalább 10—15 évig hatásos vadkerítés. A kerítés pedig nem olcsó. A fatermesztés egymagában nem bírja el, de zöldüzemmel kombinálva már igen.

Az általam ismert leghatásosabb vadvédelmi kerítésének kerülköltsége 265 Ft/fm, félhektárnyi parcellák esetében tehát nem egészen 160 ezer forint egy hektárra. Az értékesebb fenyő díszítő anyag nagybani értékesítésekor 650—750 Ft/q érhető el. A kitermelés költsége 100 Ft/q körül jár és a szállítási, értékesítési költség ugyanennyit tesz ki. A kerítés létesítésének költsége ilyen körülmények között 5%-os kamatláb mellett — számítás szerint — a hatodik nyesés során már jórészt megtérül, a hetedikben pedig már nyereség is marad, a nyolcadik nyesés pedig teljesen amortizációmentes.

A zöldüzem egymagában, vállalkozásként nem nagy üzlet. Magán viseli az erdőgazdasági termelés általános jegyeit: a viszonylag hosszú megtérülési időt és alacsony jövedelmezőséget. Így a vállalatokat általában nem nagyon érdekelheti. Annál inkább a tulajdonos népgazdaságot, mert látszólag ez az egyetlen módja annak, hogy ha lassan is, de eredményesen gazdagítsuk érdeink fa-

fajösszetételét, felhozzuk bennük az értékes fenyőfajtákat. Minden egyéb — pénzkidobás, pocsékolás.

Javaslom ezért, hogy a zöldüzem alapítására a vadkárelhárító kerítés költségét az Erdőfenntartási Alap központosan viselje, illetve előlegezze. A visszatérítés az értékesített fenyőzöld utáni elvonás formájában történjék.

A számítás részben irodalmi, másrészt tapasztalati, vélelmezett adatokra támaszkodik és nem a legkedvezőbb viszonyokat tükrözi. A vállalat leleményesség ezen belül még számos lehetőséget aknázhat ki. Ilyen többek között az arra alkalmas nagyobb területeken kisebb kerítésköltség, az első években megengedhető egyéb — mezőgazdasági, karácsonyfa — termelés. Ezeknek azonnal jelentkező hasznával az üzemet vonzóvá lehet tenni a vállalat részére is.

KERESZTESI—MÁRKUS (szerk.): A fagazdasági vállalatok ökonomiai alapjai — Mezőgazdasági Kiadó, Budapest, 1976. 223 oldal, 45 táblázat és 25 ábra, megjelent 2000 példányban, ára: 45,— Ft.

Alig fél éve, hogy lapunkban beigértük a „Fagazdaság ökonomiai alapjai” c., valóban hézagpótlónak bizonyult mű folytatását és máris kezünkben „A fagazdasági vállalatok ökonomiai alapjai” c. munka. Az ágazaté után most ez a vállalat, az üzem gazdasági kérdéseit tárgyalja és így — közelebb a tőhöz — minden bizonnyal még nagyobb érdeklődésre számíthat. Az ilyen interdiszciplináris téma esetében csak természetes, hogy a szakember ha felüti, elsősorban a szakterületnek speciális vonatkozásait keresi, a nagy egészben a szakma sajátosságainak tükröződése szerint ítél.

Belelapozva a még nyomdászagú könyvbe — az első szorosabb kapcsolódás az erdőgazdálkodást folytató vállalatoknak az önállósága; jól sikerült kidomborítani az általánosanál bonyolultabb korlátozottságát. Sajátos vonása ez egész gazdálkodásunknak. A vállalaton belüli részek önállósága tekintetében többek számára lehetnek tanulságosak az erdészeti eredményelszámolásra vonatkozóan írottak. A vezetés funkcióit taglalva súlyos megállapításokat olvashatunk az információ-rendszerünkről, remélhetőleg hatásosak is lesznek. Örömmünkre szolgálhat ugyanakkor a tervezési részben az „új” erdőrendezési utasításnak — ha mindjárt kivonatosan is, de mégis — nyilvánosságra hozatalával találkozhatni. Jól illik ide a termelésben gyakran sorsdöntő feltárás tervezése is. Fejlett tervgazdasági rendünkben meglepően keveset mond az erdőgazdasági vállalati tervezésre vonatkozó fejezetrészt, különösen a sokkal tartalmasabb faipari mellett.

Az egész műnek talán legjobban sikerült fejezete az erdőművelési. A bevezető részben leszögeezett álláspont vezértétele lehet az egész műnek, de a további részletek is arra utalnak, hogy az erdőművelés racionalizálása elé reménykedve tekinthetünk.



Nem marad el az előbbtől az erdőhasználat sem. Tömör alappróvizítésben eddigi kiterjedt kutatómunka jut érvényre, de valamivel nagyobb terjedelem minden bizonnyal jobban támogatta volna a gyakorlati munkát.

Nagyon jól tájékozott és hasznos a fakeskedelmi fejezet. Nagyon szorosan kapcsolódik a szakmához és a termelési költségekről, önköltségről, kalkulációs módszerekről kitűnően megírt fejezet. Az anyagi ösztönzés és munkatermelékenység fejezete mélyreható munkával rögzíti az alapokat, fejt ki az erdőgazdasági termelés hatékonyságának mérését nehezítő körülményeket, s a kérdés végül is megoldatlan marad. A matematikai módszerek alkalmazását a záró fejezet helyes mértéktartással írja le — remélhetőleg hozzájárul majd ahhoz, hogy ezeket nálunk is az említett más országokban szokásoshoz hasonló mértékben alkalmazzák egyszer.

A most említett, általánosabb jellegű üzemgazdasági vonatkozású fejezetekben a szerzők, szerkesztők igyekeztek a feltétlenül szükséges ismeretekre szorítkozni, de több helyütt nem ártott volna inkább közvetlenül a számunkra legtöbbet mondó forrásokra utalni. Ugyanakkor felesleges volt külföldi személyekre utalni egészen egyszerű, kézenfekvő megállapítások esetében.

Mindent egybevetve — alapvető művel gazdagodott újra szakmánk! Az üttérés nehézségeinek vállalásáért tisztelet és köszönet illeti a szerzőket, szerkesztőket egyaránt. Éves közben jön meg az étvágy — az anyag tanulmányozása szinte lapról lapra támaszt újabb igényeket a mélyebb megismerés, a továbbfejlesztés iránt. Ennek kielégítése sem várthat magára soká!

Végül elismerés a Mezőgazdasági Kiadónak a cseppet sem könnyű munkáért, amellyel ezt a művet szősz szerint „gondozta”.

Jérôme René

Az Országos Erdészeti Egyesület erdészettörténeti szakosztálya pályázatot hirdet a következő témakörökben:

- I. Egy táj (terület) erdőgazdálkodásának vagy vadászatának története.**
- II. Egy meghatározott terület (táj, igazgatási egység) természetvédelmi-nek, vagy egy természetvédelmi területnek a története.**

A dolgozatok terjedelme legalább egy, legfeljebb öt ív (20—100 ritkán gépelt oldal). Illusztrációk készítése javasolt, de nem kötelező.

A pályázat nyilvános, azon azok is részt vehetnek, akik az egyesületnek nem tagjai.

A pályázat jelíges. A kéziratban a szerző neve helyett a jelige tüntetendő fel és egy lezárt, jelíges boríték mellékelendő hozzá, melyben a szerző adatai (neve, címe) vannak. A jelige hiánya a pályázatból való kizárással jár. Ugyancsak a pályázatból való kizárással jár, ha eredményhirdetés előtt a mű publikálásra kerül.

A pályázat határideje: 1977. március 1. Beküldendő az OEE titkárságára (1061 Budapest V., Anker-köz 1.). Az eredményhirdetés 1977. július 31-ig megtörténik.

Díjazás:

I. díj	3000,— Ft
II. díj	2000,— Ft
III. díj	1000,— Ft

(Mindhárom kategóriában csak egy díjat adnak ki.)

A díjazott vagy elfogadott pályázatok közül az arra alkalmasakat az Erdészettörténeti Közleményekben publikáljuk, de a szerzőknek joguk van dolgozatukat a jelzett határidő után másutt is közzétenni. A benyújtott dolgozatok azonban — függetlenül attól, hogy nyertek-e pályadíjat, vagy nem — az OEE tulajdonába mennek át és ennek könyvtárában kerülnek megőrzésre.

A bíráló bizottság fenntartja magának a díjak esetleges csökkentésének vagy visszatartásának jogát, ha megfelelő színvonalú vagy mennyiségű pályázat nem érkezik be.